

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра правознавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач (начальник) кафедри
 Г. В. Лаврик
_____ 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Політологія»**

Освітньо-професійна програма/спеціалізація	«Право» <i>(назва)</i>
Спеціальність	081 Право <i>(код, назва спеціальності)</i>
Галузь знань	08 Право <i>(код, назва галузі знань)</i>
Ступінь вищої освіти	бакалавр <i>(бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Політологія» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри, протокол від 29 серпня 2022 року № 1.

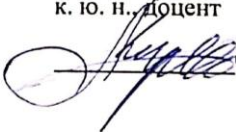
Полтава – 2022

Укладач:

Горбань О. В., доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», к. філософ. н., доцент.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»
к. ю. н., доцент

 Олег КУЛЬЧІЙ

ЗМІСТ

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2 Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни.....	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	6
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	12
Розділ 5. Оцінювання результатів навчання	38
Розділ 6. Інформаційні джерела	39
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни.....	42

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни.

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни.

Місце у структурно-логічній схемі підготовки.	<i>Пререквізити:</i> теорія держави і права, історія держави і права України, історія держави і права зарубіжних країн. <i>Постреквізити:</i> конституційне право України, адміністративне право, філософія права, міжнародне публічне право та право Європейського Союзу.
Мова викладання.	Українська мова.
Статус дисципліни – вибіркова	
Курс/семестр вивчення.	2/3 семестр.
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів.	3/2.
Денна форма навчання:	
Кількість годин:	
– загальна кількість: 3 семестр – 90;	
– лекції: 3 семестр – 18;	
– семінарські заняття: 3 семестр – 14;	
– самостійна робота: 3 семестр – 58;	
– вид підсумкового контролю: 3 семестр – ПМК (залік).	
Заочна форма навчання:	
Кількість годин:	
– загальна кількість: 3 семестр – , 4 семестр – 90;	
– лекції: 3 семестр – 4;	
– семінарські заняття: 4 семестр – 2;	
– самостійна робота: 4 семестр – 84;	
– вид підсумкового контролю: 4 семестр – ПМК (залік).	
Дистанційна форма навчання:	
Кількість годин:	
– загальна кількість: 4 семестр – 90;	
– лекції: 4 семестр – 2;	
– семінарські заняття: 4 семестр – 2;	
– самостійна робота: 4 семестр – 86;	
– вид підсумкового контролю: 4 семестр – ПМК (залік).	

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна «Політологія», програмні результати навчання.

Метою вивчення навчальної дисципліни здобувачами бакалаврського рівня вищої освіти в галузі знань «Право» є формування цілісної системи знань про політику у її взаємозв'язку з правом.

Таблиця 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач (загальні – ЗК1..., спеціальні – СК1..., додаткові спеціальні – ДСК1...).	Програмні результати навчання (ПР1...)
<p>(ЗК2) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</p> <p>(ЗК3) знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;</p> <p>(ЗК11) здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;</p> <p>(ЗК14) цінування та повага різноманітності і мультикультурності;</p> <p>(СК11) здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;</p> <p>(СК12) здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції;</p> <p>(ДСК17) розуміння та цінування</p>	<p>(ПН19) пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів;</p> <p>(ПН19) пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів;</p> <p>(ПН9) самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;</p> <p>(ПН 22) надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях;</p> <p>(ПН 22) - надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях;</p> <p>(ПН20) – виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки;</p> <p>(ПН20) – виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки;</p> <p>(ПН19) – пояснювати природу та зміст</p>

<p>Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач (загальні – ЗК1..., спеціальні – СК1..., додаткові спеціальні – ДСК1...).</p>	<p>Програмні результати навчання (ПР1...)</p>
<p>плюралістичності світоглядних і теоретико-методологічних засад правопізнання, його потенціалу для досягнення стійких позитивних змін національного і міжнародного правопорядку.</p>	<p>основних правових явищ і процесів.</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програму навчальної дисципліни «Політологія» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства. Протокол засідання кафедри від «29» серпня 2022 року № 1.

Модуль 1.

Базові засади політології. Основні політичні інститути

Тема 1. Політологія як наука.

Політика як соціальне явище: політичні потреби, інтереси, цінності (Policy); політичні інститути (Polity); політичний процес (Politics). Об'єкт і предмет політології.

Основні завдання та функції політології. Понятійно-категоріальний апарат політології.

Методи дослідження політичної сфери суспільства.

Місце політології в суспільствознавстві. Співвідношення політики і права. Взаємозв'язок політології з теорією держави і права. Політологія права (правова політологія) як новий науковий і освітній напрямки.

Тема 2. Політична влада та владні відносини.

Сутність влади, її історичні форми. Політика і влада. Природа політичної влади, її ознаки. Основні концепції політичної влади. Структура політичної влади: джерела, суб'єкти та об'єкти, ресурси.

Типи політичної влади: демократична та антидемократична, їх різновиди. Принцип розподілу влад у державі.

Функції політичної влади. Влада політична та державна, їх співвідношення. Політична влада, політичне право і правова політика. Проблема легітимності політичної влади. М. Вебер про типи легітимності політичної влади. Взаємодія політики і права у реалізації пануючої політичної волі.

Тема 3. Політична система суспільства.

Поняття «політична система суспільства». Основні теорії політичних систем. Особливості політичної системи суспільства у взаємодії з правовою системою. Поняття «політико-правова система».

Функції політичної системи в суспільстві у взаємозв'язку з правовою системою.

Структура політичної системи суспільства, її основні інститути та їх роль у суспільстві. Держава як основний політико-правовий інститут.

Типологія політичних систем.

Основні завдання і напрями реформи сучасної політико-правової системи України.

Тема 4. Політичні режими.

«Політичний режим» як категорія політології: сутність та критерії класифікації. Різновиди політичних режимів. Основні параметри політичних режимів: рівень централізації влади, співвідношення держави та громадянського суспільства, правовий статус особи. Найявність політичного й ідеологічного плюралізму та легальної опозиції. Взаємозв'язок політичного і правового режимів у суспільстві.

Демократія як форма політичної організації суспільства. Основні риси демократичних політичного і правового режимів.

Антидемократичні політичні режими: спільні риси та особливості їх різновидів у взаємозв'язку з антидемократичними правовими режимами.

Проблема переходу від антидемократичного до демократичного політичного режиму. Закономірності й особливості демократизації тоталітарних і авторитарних режимів. «Хвилі демократизації». Умови демократизації.

Трансформація політичного режиму в Україні після здобуття державної незалежності.

Тема 5. Політичні партії та партійні системи.

Поняття політичної партії, її сутність і характерні ознаки. Причини виникнення й історичні етапи розвитку політичних партій.

Типи політичних партій. Критерії класифікації політичних партій: ідеологічна характеристика, політична платформа, методи та засоби діяльності, внутрішня структура тощо. Характеристики політичних партій за Ж. Ла Паломбарою та М. Вейнером.

Місце і роль політичних партій, їх функції в політичній системі суспільства.

Визначення партійної системи. Типологія партійних систем: однопартійна, гегемоністська, політичного домінування, двопартійна, обмеженого плюралізму, поляризованого плюралізму, атомізована.

Становлення багатопартійності в новітній історії України: характеристика основних етапів. Тенденції розвитку політичних партій та партійної системи сучасної України.

Тема 6. Громадські організації, об'єднання та рухи. Групи впливу.

Поняття «громадська організація», «громадське об'єднання», «громадський рух». Закономірності виникнення громадських організацій, об'єднань і рухів як форм громадянської активності.

Функції громадських організацій, об'єднань і рухів, їх місце та роль у політичній системі суспільства.

Типи громадських організацій, об'єднань і рухів, їх різновиди.

Громадські організації, об'єднання та рухи в сучасній Україні.

Групи впливу в політиці, їх функції, ресурси та технології. Негативні явища в діяльності груп впливу (протекціонізм, корпоративізм, корупція, дискредитація суперників).

Лобізм як особливий інститут політичного тиску. Типи політичного лобювання та форми тиску на владу. Лобювання і законотворчість. Проблема легітимності лобювання.

Групи впливу і лобювання у політичному житті сучасної України.

Модуль 2. Політика та суспільство

Тема 7. Особа як суб'єкт політики. Громадянське суспільство.

Аристотель про політичну природу людини. Поняття «людина», «особа», «громадянин». Процес політичної соціалізації особи і набуття нею політичного змісту: усвідомлення політичних потреб та інтересів, ставлення до політичної влади та до держави, політична участь.

Форми політичної активності та політичного впливу особи в структурі суспільства. Права та обов'язки людини, особи громадянина і проблема їх юридичних гарантій.

Політичне лідерство. Типологія політичних лідерів. Механізми висування політичних лідерів. Вимоги суспільства до політичного лідера. Поняття «політична еліта», «політичний клас».

Громадянське суспільство – як категорія політології та теорії держави і права. Класичні теорії громадянського суспільства. Сучасні підходи до його характеристики. Громадянське суспільство – сфера реалізації економічних, соціальних та інших суспільних інтересів поза безпосередньої діяльності держави. Громадянське суспільство і держава.

Основні аспекти становлення громадянського суспільства і проблеми його формування в Україні.

Тема 8. Політична свідомість і політична культура. Основні політичні доктрини сучасності.

Визначення політичної свідомості. Політична свідомість як відображення політичних відносин у суспільстві. Умови та фактори формування політичної свідомості. Структура політичної свідомості: політична самосвідомість, політична психологія, політична ідеологія, спеціалізована і масова політичні свідомості. Типи і види політичної свідомості. Функції політичної свідомості. Політична і правова свідомості.

Політичні доктрини лібералізму, консерватизму, соціалізму, комунітаризму та їх різновиди. Політичний екстремізм.

Визначення політичної культури, умови та фактори її формування. Структура, типи і види політичної культури. Функції політичної культури. Політичні і правова культури.

Тема 9. Політичний процес, політичний менеджмент і політичний маркетинг.

Поняття «політичний процес». Суб'єкти політичного процесу, їх ієрархія та функції. Об'єкти і види політичного процесу. Політичний процес і політична діяльність. Класифікація політичної діяльності за змістом та об'єктами.

Поняття «політичний менеджмент». Функції політичного менеджменту. Менеджмент виборчої кампанії. Кількісний та якісний склад «кандидатської» команди. Оцінка політичної ситуації. Загальні вимоги до стратегії виборчої кампанії. Організація і проведення виборчої агітації. Організація зв'язків із громадськістю.

Менеджмент владної команди. Формування та організація роботи владної команди. Вибір моделі та технології ухвалення політичних рішень. Інформаційне забезпечення роботи владної команди.

Поняття «політичний маркетинг». Функції та види політичного маркетингу. Дослідження політичного ринку. Вивчення громадської думки через опосередковані, прямі та спеціалізовані канали надходження інформації. Виборча інженерія як пристосування виборчих процедур до реалізації інтересів політичних еліт. Основні методи виборчої інженерії. Політичне рекламування. Основні підходи до формування іміджу політичних лідерів.

Поняття ефективності політики, її критерії. Політична неефективність: причини і можливі наслідки. Політична стратегія і тактика, умови здійснення політичних планів і програм.

Тема 10. Конфлікти і кризи в політичному житті.

Поняття «політичний конфлікт». Об'єкт, предмет і учасники політичного конфлікту. Джерела і причини політичного конфлікту. Політичні інтереси та суперечності як об'єктивні та суб'єктивні передумови виникнення політичних конфліктів. Співвідношення соціального і політичного конфлікту. Особливості політичного конфлікту у демократичній і антидемократичній політико-правових системах.

Класифікація та види політичних конфліктів. Функції політичного конфлікту.

Поняття і ознаки політичної кризи. Типи і види політичних криз. Політичні конфлікти і кризи при переході від тоталітаризму до демократії. Модернізація і соціально-політичні конфлікти. Революція, контрреволюція, повстання, путч, війна.

Шляхи розв'язання політичного конфлікту і політичної кризи: зняття соціальної напруги, перемога однієї із сторін, виникнення нової соціальної якості та ін. Методи вирішення політичного конфлікту і політичної кризи. Роль посередника. Умови стабілізації політичної обстановки та досягнення політичного консенсусу. Проблема насильства і ненасильства у розв'язанні політичних конфліктів і криз.

Політичні конфлікти і кризи в сучасному українському суспільстві.

Тема 11. Політика й етнонаціональні відносини.

Поняття «етнос», «народ», «нація», «етнонаціональні відносини», їх сутність та особливості. Етнонаціональна структура суспільства: народ, нація, національні та етнічні групи.

Етнонаціональна політика: цілі, принципи, проблеми. Народ, нація та держава: проблема співвідношення їх політичного суверенітету. Проблема форми державного устрою в етнонаціональній політиці. Форми і сутність національно-державних утворень та об'єднань, їх основні риси та відмінні ознаки. Проблеми громадянства в етнонаціональних відносинах.

Проблеми націоналізму, шовінізму, патріотизму, інтернаціоналізму в етнонаціональній політиці. Етнополітична культура: сутність, основні риси, шляхи формування.

Етнополітичні конфлікти і кризи: характер, причини виникнення та шляхи розв'язання.

Етнонаціональна політика в сучасній Україні.

Тема 12. Міжнародні відносини та міжнародна політика.

Міжнародні відносини: поняття, типи, види, принципи, суб'єкти. Рівні міжнародних відносин: глобальний, глокальний, регіональний, двосторонній. Міжнародні відносини і міжнародне право. Тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин.

Зовнішня політика держав: поняття, цілі, функції, принципи, засоби, суб'єкти, види. Міжнародна політика: поняття, цілі, форми, принципи, суб'єкти. Міжнародна політика і міжнародне право.

Геополітика. Політичні аспекти глобальних проблем сучасності. Взаємозалежність та суперечливість країн сучасного світу в потребах та інтересах. Глобалізація і національні інтереси в міжнародній політиці.

Проблема конфлікту цивілізацій в сучасній міжнародній політиці. Міжнародні політичні конфлікти і кризи, їх специфіка та проблеми врегулювання. Баланс і гармонізація глобальних і національних інтересів як завдання суб'єктів міжнародної політики та права на шляху до нового світового порядку.

**Таблиця 4.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Політологія»
для здобувачів денної форми навчання**

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Базові засади політології. Основні політичні інститути.					
Тема 1. Політологія як наука.					
Політологія як наука. 1. Політика як об'єкт і предмет політологічних досліджень. 2. Понятійно-категоріальний апарат політології. 3. Політологія права (правова політологія) як новий науковий і освітній напрямки.	2	Політологія і правознавство. 1. Предмет політології. 2. Основні методи політології. 3. Функції політології в суспільствознавстві і правознавстві. 4. Співвідношення політики і права.	2	1. Інформаційні джерела вивчення політології. 2. Співвідношення політології з теорією держави і права. 3. Методи дослідження політичної сфери суспільства.	4
Тема 2. Політична влада та владні відносини.					

<p>Влада як мета політики.</p> <p>1. Сутність і форми влади. Політика і влада.</p> <p>2. Природа політичної влади та її структура. Влада політична та державна.</p> <p>3. Проблема легітимності політичної влади.</p>	2	<p>Форми і види політичної влади у взаємодії з правом.</p> <p>1. Ознаки політичної влади.</p> <p>2. Історичні форми і види політичної влади.</p> <p>3. Принцип розподілу влади в державі.</p> <p>4. Взаємодія політичної влади та права.</p>	2	<p>1. Політична влада, політичне право і правова політика.</p> <p>2. Взаємодія політики і права у різновидах політичної влади.</p>	4
Тема 3. Політична система суспільства					
<p>Взаємозв'язок політичної і правової систем суспільства.</p> <p>1. Поняття «політична система суспільства», «політико-правова система».</p> <p>2. Функції політичної системи в суспільстві у взаємозв'язку з правовою системою.</p> <p>3. Типологія політичних систем.</p>	2			<p>1. Основні теорії політичних систем.</p> <p>2. Структура політичної системи суспільства, її основні інститути.</p> <p>3. Реформування сучасної політико-правової системи України в контексті євроінтеграції.</p>	6
Тема 4. Політичні режими					

<p>Політичні режими, їх трансформації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та критерії класифікації політичних режимів. 2. Проблема переходу від антидемократичного до демократичного політичного режиму. 3. «Хвилі демократизації». 	2	<p>Типологія політичних режимів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демократичний політичний режим і його різновиди. 2. Тоталітарний політичний режим і його різновиди. 3. Авторитарний політичний режим і його різновиди. 4. Трансформація політичного режиму в сучасній Україні. 	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємозв'язок політичного і правового режимів у суспільстві. 2. Основні риси демократичних політичного і правового режимів. 3. Умови демократизації політичних режимів. 	4
Тема 5. Політичні партії і партійні системи.					
<p>Політичні партії і партійні системи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної партії. 2. Місце політичних партій в політичній системі суспільства. <p>Функції політичних партій.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Типологія політичних партій. 4. Партійні системи та їх типологія. 	2			<ol style="list-style-type: none"> 1. Причини виникнення й історичні етапи розвитку політичних партій. 2. Політичні партії та партійна система в сучасній Україні. 	6
Тема 6. Громадські організації, об'єднання та рухи. Групи впливу.					

		<p>Групи впливу в політиці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «група впливу» в політиці. 2. Функції, ресурси та технології діяльності груп впливу в політиці. 3. Лобізм як особливий інститут політичного тиску. Проблема легітимності лобіювання. 	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «громадська організація», «громадське об'єднання», «громадський рух». 2. Функції громадських організацій, об'єднань і рухів, їх місце та роль у політичній системі суспільства. 3. Типи громадських організацій, об'єднань і рухів. 4. Громадські організації, об'єднання та рухи в сучасній Україні. 	4
Модуль 2. Політика та суспільство.					
Тема 7. Особа як суб'єкт політики. Громадянське суспільство					

<p>Політична природа людської особи і громадянське суспільство.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «людина», «особа», «громадянин». Процес політичної соціалізації особи. 2. Форми політичної активності та політичного впливу особи в суспільстві. 3. Політичне лідерство і поняття «політична еліта», «політичний клас». 4. Класичні теорії громадянського суспільства і сучасні підходи до його характеристики. 	2			<ol style="list-style-type: none"> 1. Права та обов'язки людини, особи, громадянина і проблема їх юридичних гарантій. 2. Типологія політичних лідерів і механізми їх висування в суспільстві. 3. Громадянське суспільство і держава. 4. Становлення і проблеми формування громадянського суспільства в сучасній Україні. 	6
Тема 8. Політична свідомість і політична культура. Основні політичні доктрини сучасності.					
<p>Основні політичні доктрини сучасності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лібералізм і його різновиди. 2. Консерватизм і його різновиди. 3. Соціалізм і його різновиди. 4. Феномен політичного екстремізму. 	2	<p>Політична свідомість і політична культура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення політичної свідомості та політичної культури. 2. Структура політичної свідомості та політичної культури. 3. Типологія політичної свідомості та політичної культури. 	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Умови та фактори формування політичної свідомості і політичної культури. 2. Функції політичної свідомості і політичної культури в суспільстві. 3. Політична і правова свідомості та культури. 	4
Тема 9. Політичний процес, політичний менеджмент і політичний маркетинг.					

				<p>1. Політична діяльність і процес: співвідношення, суб'єкти, об'єкти, види і функції.</p> <p>2. Поняття, функції та види політичного менеджменту.</p> <p>3. Поняття, функції та види політичного маркетингу.</p> <p>4. Поняття ефективності політики, її критерії та умови досягнення.</p>	8
Тема 10. Конфлікти і кризи в політичному житті.					
		<p>Політичні конфлікти і кризи.</p> <p>1. Поняття політичного конфлікту, його причини, види та функції.</p> <p>2. Поняття політичної кризи, її причини, види та функції.</p> <p>3. Основні шляхи і методи розв'язання політичних конфліктів і криз.</p>	2	<p>1. Об'єкти, предмети, учасники політичних конфліктів і криз.</p> <p>2. Проблема насильства і ненасильства у розв'язанні політичних конфліктів і криз.</p> <p>3. Політичні конфлікти і кризи в сучасному українському суспільстві.</p>	4
Тема 11. Політика й етнонаціональні відносини.					

<p>Етнонаціональна політика.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «етнос», «народ», «нація», «етнонаціональні відносини». 2. Етнонаціональна політика: цілі, принципи, проблеми. 3. Етнополітична культура: сутність, основні риси, шляхи формування. 4. Етнополітичні конфлікти і кризи. 	2			<ol style="list-style-type: none"> 1. Етнонаціональна структура суспільства. 2. Проблеми націоналізму, шовінізму, патріотизму, інтернаціоналізму в етнонаціональній політиці. 3. Етнонаціональна політика в сучасній Україні. 	4
Тема 12. Міжнародні відносини та міжнародна політика.					
<p>Міжнародна політика.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, цілі, форми, принципи, суб'єкти міжнародної політики. 2. Глобалізація і національні інтереси в міжнародній політиці. Проблема конфлікту цивілізацій. 3. Міжнародні політичні конфлікти та кризи і проблеми їх врегулювання. 	2	<p>Міжнародні відносини і геополітика .</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, типи, види, принципи, суб'єкти, рівні міжнародних відносин. 2. Зовнішня політика держав: поняття, цілі, функції, види, принципи, засоби, суб'єкти. 3. Геополітика і політичні аспекти глобальних проблем сучасності. 	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародне право і міжнародні відносини. 2. Міжнародна політика і міжнародне право. 3. Тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин. 	4

**Таблиця 4.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Політологія»
для студентів заочної форми навчання**

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Базові засади політології. Основні політичні інститути.					
Тема 1. Політологія як наука.					
				1. Політика як об'єкт і предмет політології. 2. Функції політології та методи дослідження політики. 3. Співвідношення політики і права, політології і теорії держави та права. 4. Політологія права (правова політологія) як новий науковий і освітній напрямки.	6
Тема 2. Політична влада та владні відносини.					

<p>Влада як мета політики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і форми влади. Політика і влада. 2. Структура політичної влади. Влада політична та державна. 3. Проблема легітимності політичної влади. 	2		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки політичної влади. 2. Історичні форми і види політичної влади. 3. Принцип розподілу влади в державі. 4. Взаємодія політичної влади та права. 5. Політична влада, політичне право і правова політика. 	6
Тема 3. Політична система суспільства.				
			<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «політична система суспільства», «політико-правова система». 2. Функції політичної системи в суспільстві у взаємозв'язку з правовою системою. 3. Типологія політичних систем. 4. Основні теорії політичних систем. 5. Структура політичної системи суспільства, її основні інститути. 6. Реформування сучасної 	6

				політико-праової системи України в контексті євроінтеграції.	
Тема 4. Політичні режими.					
		Типологія політичних режимів. 1. Демократичний політичний режим і його різновиди. 2. Тоталітарний політичний режим і його різновиди. 3. Авторитарний політичний режим і його різновиди. 4. Трансформація політичного режиму в сучасній Україні.	2	1. Сутність та критерії класифікації політичних режимів. 2. Проблема переходу від антидемократичного до демократичного політичного режиму. «Хвилі демократизації» 3. Взаємозв'язок політичного і правового режимів у суспільстві. 4. Основні риси демократичних політичного і правового режимів. 5. Умови демократизації політичних режимів.	6
Тема 5. Політичні партії і партійні системи.					

			<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної партії. 2. Місце політичних партій в політичній системі суспільства. Функції політичних партій. 3. Типологія політичних партій. 4. Партійні системи та їх типологія. 5. Причини виникнення й історичні етапи розвитку політичних партій. 6. Політичні партії та партійна система в сучасній Україні. 	8
Тема 6. Громадські організації, об'єднання та рухи. Групи впливу.				
			<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «громадська організація», «громадське об'єднання», «громадський рух». 2. Функції громадських організацій, об'єднань і рухів, їх місце та роль у політичній системі суспільства. 3. Типи громадських 	8

				<p>організацій, об'єднань і рухів.</p> <p>4. Громадські організації, об'єднання та рухи в сучасній Україні.</p> <p>5. Поняття «група впливу» в політиці.</p> <p>6. Функції, ресурси та технології діяльності груп впливу в політиці.</p> <p>7. Лобізм як особливий інститут політичного тиску. Проблема легітимності лобіювання.</p>	
--	--	--	--	--	--

Модуль 2. Політика та суспільство

Тема 7. Особа як суб'єкт політики. Громадянське суспільство

<p>Політична природа людської особи і громадянське суспільство.</p> <p>1. Поняття «людина», «особа», «громадянин». Процес політичної соціалізації особи.</p> <p>2. Форми політичної активності та політичного впливу особи в суспільстві.</p> <p>3. Політичне лідерство і поняття «політична еліта», «політичний клас».</p> <p>4. Класичні теорії громадянського</p>	2			<p>1. Права та обов'язки людини, особи, громадянина і проблема їх юридичних гарантій.</p> <p>2. Типологія політичних лідерів і механізми їх висування в суспільстві.</p> <p>3. Громадянське суспільство і держава.</p> <p>4. Становлення і проблеми формування</p>	6
--	---	--	--	--	---

суспільства і сучасні підходи до його характеристики.				громадянського суспільства в сучасній Україні.	
Тема 8. Політична свідомість і політична культура. Основні політичні доктрини сучасності.					
				<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення політичної свідомості та політичної культури. 2. Структура політичної свідомості та політичної культури. 3. Типологія політичної свідомості та політичної культури. 4. Умови та фактори формування політичної свідомості і політичної культури. 5. Функції політичної свідомості і політичної культури в суспільстві. 6. Політична і правова свідомості та культури. 7. Основні політичні доктрини сучасності. 	8
Тема 9. Політичний процес, політичний менеджмент і політичний маркетинг.					

				<p>1. Політична діяльність і процес: співвідношення, суб'єкти, об'єкти, види і функції.</p> <p>2. Поняття, функції та види політичного менеджменту.</p> <p>3. Поняття, функції та види політичного маркетингу.</p> <p>4. Поняття ефективності політики, її критерії та умови досягнення.</p>	6
Тема 10. Конфлікти і кризи в політичному житті					
				<p>1. Поняття політичного конфлікту, його причини, види та функції.</p> <p>2. Поняття політичної кризи, її причини, види та функції.</p> <p>3. Основні шляхи і методи розв'язання політичних конфліктів і криз.</p> <p>4. Об'єкти, предмети, учасники політичних конфліктів і криз.</p> <p>5. Проблема насильства і ненасильства у розв'язанні політичних конфліктів і</p>	8

				<p>криз.</p> <p>6. Політичні конфлікти і кризи в сучасному українському суспільстві.</p>	
Тема 11. Політика й етнонаціональні відносини.					
				<p>1. Етнонаціональна структура суспільства.</p> <p>2. Проблеми націоналізму, шовінізму, патріотизму, інтернаціоналізму в етнонаціональній політиці.</p> <p>3. Етнонаціональна політика в сучасній Україні.</p>	8
Тема 12. Міжнародні відносини і міжнародна політика.					
				<p>1. Поняття, типи, види, принципи, суб'єкти, рівні міжнародних відносин.</p> <p>2. Зовнішня політика держав: поняття, цілі, функції, види, принципи, засоби, суб'єкти.</p> <p>3. Геополітика і політичні аспекти глобальних проблем сучасності.</p> <p>4. Поняття, цілі, форми, принципи, суб'єкти</p>	8

				<p>міжнародної політики. 5. Глобалізація і національні інтереси в міжнародній політиці. Проблема конфлікту цивілізацій. 6. Міжнародні політичні конфлікти та кризи і проблеми їх врегулювання.</p>	
--	--	--	--	--	--

**Таблиця 4.3. Тематичний план навчальної дисципліни «Політологія»
для студентів дистанційної форми навчання**

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Базові засади політології. Основні політичні інститути.					
Тема 1. Політологія як наука.					
				1. Політика як об'єкт і предмет політології. 2. Функції політології та методи дослідження політики. 3. Співвідношення політики і права, політології і теорії держави та права. 4. Політологія права (правова політологія) як новий науковий і освітній напрямки.	6
Тема 2. Політика і влада					

<p>Влада як мета політики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і форми влади. Політика і влада. 2. Структура політичної влади. Влада політична та державна. 3. Проблема легітимності політичної влади. 	2		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки політичної влади. 2. Історичні форми і види політичної влади. 3. Принцип розподілу влади в державі. 4. Взаємодія політичної влади та права. 5. Політична влада, політичне право і правова політика. 	6
Тема 3. Політична система суспільства				
			<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «політична система суспільства», «політико-правова система». 2. Функції політичної системи в суспільстві у взаємозв'язку з правовою системою. 3. Типологія політичних систем. 4. Основні теорії політичних систем. 5. Структура політичної системи суспільства, її основні інститути. 6. Реформування сучасної 	6

				політико-праової системи України в контексті євроінтеграції.	
Тема 4. Політичні режими					
		Типологія політичних режимів. 1. Демократичний політичний режим і його різновиди. 2. Тоталітарний політичний режим і його різновиди. 3. Авторитарний політичний режим і його різновиди. 4. Трансформація політичного режиму в сучасній Україні.	2	1. Сутність та критерії класифікації політичних режимів. 2. Проблема переходу від антидемократичного до демократичного політичного режиму. «Хвилі демократизації» 3. Взаємозв'язок політичного і правового режимів у суспільстві. 4. Основні риси демократичних політичного і правового режимів. 5. Умови демократизації політичних режимів.	6
Тема 5. Політичні партії і партійні системи.					

			<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної партії. 2. Місце політичних партій в політичній системі суспільства. Функції політичних партій. 3. Типологія політичних партій. 4. Партійні системи та їх типологія. 5. Причини виникнення й історичні етапи розвитку політичних партій. 6. Політичні партії та партійна система в сучасній Україні. 	8
Тема 6. Громадські організації, об'єднання та рухи. Групи впливу.				
			<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «громадська організація», «громадське об'єднання», «громадський рух». 2. Функції громадських організацій, об'єднань і рухів, їх місце та роль у політичній системі суспільства. 3. Типи громадських 	8

				<p>організацій, об'єднань і рухів.</p> <p>4. Громадські організації, об'єднання та рухи в сучасній Україні.</p> <p>5. Поняття «група впливу» в політиці.</p> <p>6. Функції, ресурси та технології діяльності груп впливу в політиці.</p> <p>7. Лобізм як особливий інститут політичного тиску. Проблема легітимності лобіювання.</p>	
--	--	--	--	--	--

Модуль 2. Політика та суспільство.

Тема 7. Особа як суб'єкт політики. Громадянське суспільство

<p>Політична природа людської особи і громадянське суспільство.</p> <p>1. Поняття «людина», «особа», «громадянин». Процес політичної соціалізації особи.</p> <p>2. Форми політичної активності та політичного впливу особи в суспільстві.</p> <p>3. Політичне лідерство і поняття «політична еліта», «політичний клас».</p> <p>4. Класичні теорії громадянського</p>				<p>1. Права та обов'язки людини, особи, громадянина і проблема їх юридичних гарантій.</p> <p>2. Типологія політичних лідерів і механізми їх висування в суспільстві.</p> <p>3. Громадянське суспільство і держава.</p> <p>4. Становлення і проблеми формування</p>	6
--	--	--	--	--	---

суспільства і сучасні підходи до його характеристики.				громадянського суспільства в сучасній Україні.	
Тема 8. Політична свідомість і політична культура. Основні політичні доктрини сучасності.					
				<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення політичної свідомості та політичної культури. 2. Структура політичної свідомості та політичної культури. 3. Типологія політичної свідомості та політичної культури. 4. Умови та фактори формування політичної свідомості і політичної культури. 5. Функції політичної свідомості і політичної культури в суспільстві. 6. Політична і правова свідомості та культури. 7. Основні політичні доктрини сучасності. 	8
Тема 9. Політичний процес, політичний менеджмент і політичний маркетинг.					

				<p>1. Політична діяльність і процес: співвідношення, суб'єкти, об'єкти, види і функції.</p> <p>2. Поняття, функції та види політичного менеджменту.</p> <p>3. Поняття, функції та види політичного маркетингу.</p> <p>4. Поняття ефективності політики, її критерії та умови досягнення.</p>	6
Тема 10. Конфлікти і кризи в політичному житті					
				<p>1. Поняття політичного конфлікту, його причини, види та функції.</p> <p>2. Поняття політичної кризи, її причини, види та функції.</p> <p>3. Основні шляхи і методи розв'язання політичних конфліктів і криз.</p> <p>4. Об'єкти, предмети, учасники політичних конфліктів і криз.</p> <p>5. Проблема насильства і ненасильства у розв'язанні політичних конфліктів і</p>	8

				криз. 6. Політичні конфлікти і кризи в сучасному українському суспільстві.	
Тема 11. Політика й етнонаціональні відносини.					
		Етнонаціональна політика. 1. Поняття «етнос», «народ», «нація», «етнонаціональні відносини». 2. Етнонаціональна політика: цілі, принципи, проблеми. 3. Етнополітична культура: сутність, основні риси, шляхи формування. 4. Етнополітичні конфлікти і кризи.		1. Етнонаціональна структура суспільства. 2. Проблеми націоналізму, шовінізму, патріотизму, інтернаціоналізму в етнонаціональній політиці. 3. Етнонаціональна політика в сучасній Україні.	6
Тема 12. Міжнародні відносини і міжнародна політика.					

			<p>1. Поняття, типи, види, принципи, суб'єкти, рівні міжнародних відносин.</p> <p>2. Зовнішня політика держав: поняття, цілі, функції, види, принципи, засоби, суб'єкти.</p> <p>3. Геополітика і політичні аспекти глобальних проблем сучасності.</p> <p>4. Поняття, цілі, форми, принципи, суб'єкти міжнародної політики.</p> <p>5. Глобалізація і національні інтереси в міжнародній політиці. Проблема конфлікту цивілізацій.</p> <p>6. Міжнародні політичні конфлікти та кризи і проблеми їх врегулювання.</p>	8
--	--	--	--	---

Розділ 5. Система оцінювання знань здобувачів.

Таблиця 5. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-6): захист домашнього завдання (0-12 балів); обговорення планового питання на семінарі (0-18 балів); поточне тестування (0-6 балів); поточна модульна контрольна робота (14 балів).	50
Модуль 2 (теми 7-12): захист домашнього завдання (0-12 балів); обговорення планового питання на семінарі (0-18 балів); поточне тестування (0-6 балів); поточна модульна контрольна робота (14 балів).	50
Разом	100

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та підсумковим контролем

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Гелей Степан, Рутар Степан. Політологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 348 с.
2. Гелей С. Д. Політико-правові системи світу: навч. посіб. / С. Д. Гелей, С. М. Рутар. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 346 с.
3. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.
4. Політологія: історія та теорія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 500 с.
5. Правова політологія. Академічний курс: підручник /авт. кол.; за ред. І. О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. 480 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

6. Богініч О. Л. Громадянське суспільство, держава, особа: правові засади взаємодії в умовах демократичного розвитку. *Альманах права*. 2019. Випуск 10. С. 102 – 107. URL: <https://doi.org/10.33663/2524-017x-2019-10-102-107>
7. Вебер М. Политические работы (1895-1919) Пер. с нем. Б. М. Скурадова. М.: Праксис, 2003. 424 с.
8. Воронянський О. В. Політологія: підруч. / О. В. Воронянський, Т. Ю. Кулішенко, І. В. Скубій. Х.: ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. 180 с.
9. Горбань В. І, Горбань О. В. Глобалізація і демократія: політико-правовий і етнотериторіальний аспекти. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Право»*. 2015. Випуск 23. С. 5-17. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21IID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=znpkhnpu_pravo_2015_23_3
10. Горбань В. І., Горбань О. В. Глобалізація і демократія: етнічний аспект. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Право»*. 2016. Випуск 24. С. 97-114. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/2092>

11. Горбань В. І., Горбань О. В. Форма державного устрою України в контексті тенденцій глобалізації і регіоналізації. *Наукові праці: науково-методичний журнал. Вип. 216. Том 228. Політологія.* Миколаїв: Вид.-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. С. 28 – 30. URL: <http://politics.chdu.edu.ua/article/view/27674/24789>

12. Горбань В. І., Горбань О. В. Суспільно-політичний радикалізм як об'єкт соціально-гуманітарних наукових досліджень. *Гуманітарно-наукове знання: дисциплінарні матриці. Матеріали міжнародної наукової конференції 9 – 10 жовтня 2015 р. м. Чернівці.* Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. С. 142 – 147. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2083/1/%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%8C%20%D0%92.%20%D0%86.%2C%20%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%8C%20%D0%9E.%20%D0%92.%20.pdf>

13. Історія політичної думки : підруч. / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. Л.: «Новий Світ – 2000», 2016. 1000 с.

14. Кириченко В. М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 218 с.

15. Кін Джон. Громадянське суспільство: старі образи, нове бачення / пер. з англ. О. Грищенко; літ. ред.. О. Грищенко. К.: К.І.С., 2000. 192 с.

16. Кіссінджер Генрі. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Пер. з англ. Надія Коваль. Київ: Наш формат, 2017. 320 с.

17. Коршук Р. Етнополітологія : навч. посіб. К.: Алерта, 2011. 200 с.

18. Кресіна І. О., Сотник А. Л. Правова політологія: проблеми наукової інституціоналізації. *Правова держава. Випуск 25. До 65-річчя Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 1949-2014.* К.: Вид.-во «Юридична думка», 2014. 320 с. С. 291 – 309. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=PrDe_2014_25_17

19. Маруховська-Картунова Ольга. Етнополітичні режими та їх типологія в контексті етнополітичної конфліктології. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. Випуск 4 (78).* 2018. С. 324 –

339.

URL:

https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/marukhovska_kartunova_etnopolitychni-1.pdf

20. Минькович-Слободяник О. В. Співвідношення правової і політичної культур: до постановки проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2013/3. С. 34 – 37. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Chkup_2013_3_9.pdf

21. Міжнародні відносини та світова політика: навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25295/1/2020-%D0%9A%D1%83%D0%B7%D1%8C%20%D0%9E%20%D0%9C%2C%20%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%94%20%D0%A1%2C%20%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%94%20%D0%AE%20%D1%82%D0%B0%20%D1%96%D0%BD.pdf>

22. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Л.: «Новий Світ – 2000», 2015. 492 с.

23. Орлик Пилип. Конституція, маніфести та літературна спадщина: Вибр. твори. К.: МАУП, 2006 736 с.

24. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: Навч. посіб. 2-ге вид., випр. / О. В. Філонов, В. М. Субботін. К.: «Знання», 2008. 215 с.

25. Панчук М. Етнополітичні процеси в Україні : регіональні особливості / М. Панчук, В. Євтух, В. Войналович та інш. К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. 396 с.

26. Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31879>

27. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / За заг. ред. В. С. Бакірова, М. І. Сазонова. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008. 576 с.

28. Примуш М. В. Політичні партії: історія та теорія. Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2008. 416 с.
29. Скиба В. Й. Вступ до політології: екскурс в історію правничо-політичної думки / В. Й. Скиба, В. П. Горбатенко, В. В. Туренко. К.: Основи, 1996. 717с.
30. Хейвуд Э. Политология: учебник. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 544 с.
31. Шведа Ю. Р. Выборы та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні. Л.: [б. в.], 2010. 462 с.
32. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та приктика виборчої кампанії: навч.-метод. посіб. К.: Знання, 2012. 373 с.
33. Шляхтун, П. П. Політологічний термінологічний словник. К.: Київський університет, 2015. 543 с.
34. Шульга М. А. Політичний менеджмент: Навч. посіб. / М. А. Шульга, О. А. Зубчик. К.: Академвидав, 2013. 157 с.
35. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти: монографія. Луганськ: «Елтон-2», 2010. 308 с.
36. Що таке громадянське суспільство і яка роль у ньому належить правовій державі. URL: https://citizen.in.ua/photos/topic/f/20190822_152619_%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%204..pdf

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни.

1. Дистанційний курс з навчальної дисципліни «Політологія» URL: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=2410>